

βυθός

Σάββατο, 28 Απριλίου 2012

5:51 πμ

βυθός - πυθμένας - πάτος. Η λέξη **βυθός** χρησιμοποιείται αποκλειστικά για την κατώτατη επιφάνεια χώρων σκεπασμένων με νερό (ο **βυθός** της θάλασσας, της λίμνης, του πελάγους κ τ ό) Αντιθέτως, τόσο ο **πυθμένας** (που συνδέεται ίσως ετυμολογικά με το **βυθός**) όσο και η λέξη **πάτος** χρησιμοποιούνται για οποιαδήποτε κατώτατη επιφάνεια (δοχείων κ.λπ.) και για υδάτινους χώρους άλλα και για να δηλώσει τα οπίσθια (την αρχ. **πυγή**). Βλ. [Υπογλώσσιο #60](#) ΦΡ μου βγήκε ο πάτος, ξεπατώθηκα, ξεκολώθηκα. Κάθε δοχείο που χάνει τον πυθμένα του καθίσταται άχρηστο.

Πβλ. το παιδικό τραγουδάκι

- Σας πήραμε φλουρί Κωνσταντινάτο
- Μας πήρατε βαρέλι δίχως πάτο.

Έτσι η καλλίπυγος γυναίκα χαρακτηρίζεται "ωραίος **πάτος**".

ΣΥΓΓΕΝΙΚΑ

αβλέμονας

(ό) {χωρίς Πληθυντικό}

1 (λαϊκ) η άμετρη ποσότητα· Κυρ. στη ΦΡ

(εκφραστ.) **τρώω / πίνω τον αβλέμονα** για άνθρωπο εξαιρετικά λαίμαργο, αδηφάγο). Καταναλώνω πολύ μεγάλη ποσότητα φαγητού ή τρώω τον περίδρομο, τον άμπακο, τον **αγλέορα**

ΣΧΟΛΙΟ

Υπάρχει και τοπωνύμιο Αβλέμονας, κόλπος και χωριό στα Κύθηρα.

Πιθανόν από το βλέμμα (< ά- στερητ + βλέμμα) αβυσσαλέος κόλπος. δηλ. «βυθός όπου δεν φτάνει το βλέμμα».

Ο αβυσσαλέος γυναικείος κόλπος λέγεται **κουφάλια** και ο χαρακτηρισμός είναι μειωτικός. Εδώ το μέγεθος μετράει ανάποδα σε σχέση με ανδρικά όργανα.

άβυθος -η, -ο [επιθ αρχ]

1. αυτός που έχει πολύ μεγάλο βάθος άπατος. Αυτός που μοιάζει να μην έχει βυθό, απύθμενος

2. (μτφ.) ατελείωτος, αμέτρητος.

Άβυσσος

Χωρίς βυθό, άπατος*.

Αγγλικά: abyssal,

Γαλλικά: abysse

Η εγκυκλοπαίδεια LAROUSSE δίνει σαφή ορισμό :

Fond océanique de plus de 2 000 m de profondeur. Ωκεάνειο βάθος άνω των 2.000 μέτρων.

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΑ: Ουσιαστικοποιημένο θηλυκο του αρχαίου επιθέτου άβυσσος < ά- στερητ. + βυσσός, βυσσός ποιητικός τύπος τού ουσ. βυθός (**βυσσός** < βυθός < βυθός), που πρωτοαπαντά στον Ηρόδοτο.

Η λέξη **βυσσός** απαντά και στα σύνθετα: **βυσοδομώ**,

βυσοδομώ ρ αμετβ {βυσοδομείς, μόνο σε

ενεστ κ παρατ.} (λόγ) (κακόσ.) ασχολούμαι με παρασκηνακά σχέδια και μεθοδεύσεις υπονόμησης ή συκοφάντησης κάποιου: οι

κύκλοι τής ανωμαλίας βυσοδομούν κατά των ελευθεριών τού λαού Σ Υ Ν Η μηχανορραφώ, σκευωρώ,

ραδιουργώ, δολοπλοκώ.

ΕΤΥΜ < μεσο βυσοδομώ < βυσο- (< αρχ. βυσσός < *βυθ-σός < βυθός) + -δομώ (-έω) <

δέμω «χτίζω, οικοδομώ» Η λέξη απαντά στην Αρχαΐα ως βυσοδομώ με τη σημασία «μηχανεύομαι εναντίον κάποιου,

Οι Εβδομήκοντα χρησιμοποίησαν στην Π.Δ τη λ. άβυσσος ως μετάφραση του εβρ. tehom, που κατά γράμμα σημαίνει «υδάτινος βυθός».

Ο Ψαλμός 41:§8

ἄβυσσος ἄβυσσον ἐπικαλεῖται εἰς φωνὴν τῶν καταρράκτων σου, πάντες οἱ μετεωρισμοί σου καὶ τὰ κύματά σου ἐπ' ἐμέ διήλθον.

Η λατινική αποδοση στη vulgata στην παροιμιώδη φραση :

Abysus abyssum invocat in voce cataractarum tuarum; omnes gurgites tui et fluctus tui super me transierunt.

Δίνεται κάποια ακατανόητη θεολογική ερμηνεία για τη φράση αυτή που ξεπερνάει τις ικανοτητές μου.

*άπατος] ο πληθυντικός του ουδετέρου «άπατα» δεν σημαίνει αβυσσαλέα, αλλά τα σημεία της θάλασσας στα οποία κάποιος δεν μπορεί να πατήσει, να πατάει δηλαδή στον βυθο. Όσοι δεν ξέρουν κολύμπι δεν πάνε στα άπατα.

Ομόηχα*

Το ομοηχο **απατός μου**=εγω ο ιδιος.

ΦΡ δε μπέμπω αμπασιαδόρους, απατός μου θα πάω να τονε βρω. (Κρητ. Ιδιωμ.) ^{156.88}

Το θηλυκό **απατή μου** είναι ομόηχο με την απάτη (παραπλανητική πράξη με σκοπό την δυσανάλογη ωφέλεια;)

---

*) Στα ομοηχα συμπεριλαμβάω αυτά που μπορεί να παρανοηθούν αν γραφούν με κεφαλαία πχ άπατη, απάτη, και απατή γραφονται **ΑΠΑΤΗ**

αβυσσαίος

αβυσσαίος, -α, -ο:(επίθετο) Αυτός που σχετίζεται με την άβυσσο. Λέγεται κυρίως για ψάρια ή θαλάσσιους οργανισμούς που ζουν σε πολύ μεγάλα βάθη.

αβυσσαλέος

αβυσσαλέος, -α, -ο [1880] 1. αυτός που είναι βαθύς σαν την άβυσσο· ~ βάθος

/ ρήγμα || (κ μτφ) αβυσσαλέο ντεκολτέ

ΣΥΝΩΝΥΜΑ απύθμενος, χνώδης 2. (μτφ) βαθύς,

αγεφύρωτος και κατ' επέκταση έντονος

ΦΡ τους χώριζε **αβυσσαλέο** μίσος

Αβυσσος (μεταφορικός)

Για κάθε τι που υπαρχει σε μεγαλο βάθος ή σε μεγάλο αριθμό.

ΦΡ Αβυσσος η ψυχή του ανθρώπου!

Αμαρτιών μου τα πλήθη και κριμάτων σου **αβύσσους** τις εξιχνιάσει, ψυχοσώστα Σωτήρ μου; Μη με την σήν δούλην παρίδης, Ο αμέτρητον έχων το έλεος.

Κασιανης μοναχής - «Κύριε, ή έν πολλαίς άμαρτίας»

Εδώ η υμνωδός εννοεί «Κανένας δεν μπορεί να μετρήσει ούτε τις αμαρτίες μου ούτε τις άπειρες, τις αναρίθμητες, τις πάμπολλες κρίσεις (κρίματα) σου, σωτήρα μου!».

ΤΟΠΩΝΥΜΙΟ

Ανάβυσσος.

Το Λεξικό της νέας ελληνικής γλώσσας - Β' έκδοση 2005 του Γ. Μπαμπινιώτη λέει: Ανά-βυσσος (άβυθος. άπατος). Οπερ άτοπον .

Το "αν" μάλλον είναι στερητικό γιατί τα νερά στην θέση της Αναβύσσου είναι ιδιαζόντως ρηγά, εξ ου και οι εκεί αλυκές.Το «αν» εδώ είναι το στερητικον «α» με ένα ευφωνικό «ν», εχουμε λοιπον δύο αρνήσεις που κανουν κατάφαση, όπως πχ στο αναλφάβητος, ανάδελφος;

Αν+αβυσσος = ο μη αβυσσαλέος, αρα ο ρηχος όπως πραγματι είναι η Αναβυσσος Αττικής.

αγλέορας

ΦΡΑΣΗ

εφαγε τον αγλέορα

ΣΥΝΩΝΥΜΟ περίδρομος

ΕΤΥΜ πιθανώς από λέξη **άβλέμμων**(< ά- στερητ + βλέμμα) βυθός όπου δεν φτάνει το βλέμμα, ο πολύ βαθύς, ο αβυσσαλέος.

Μάλλον τυμολογείται από το ελλέβορος¹³¹ >αλεβορος>αλεορος>αλέουρας>αγλεουρας

Στην ελληνική μυθολογία ο Μελάμπους ο μεγάλος μάντης και θεραπευτής χρησιμοποίησε αυτό το φυτό σαν βότανο για να θεραπεύσει τη τρέλα των θυγατέρων του βασιλιά του Άργους Προίτου, όπως και άλλων γυναικών, που είχαν χάσει τα μυαλά τους και περιπλανιόνταν σκορπισμένες ανάμεσα στα βουνά της Τύρινθας νομίζοντας ότι είναι αγελάδες. Ο Μελάμπους και ο αδελφός του ο Βίας κέρδισαν μια περιουσία αφού παντρεύτηκαν τις θεραπευμένες πριγκίπισσες.

Ισως από εκεί βγήκε και η νοσος των τρελλων αγελάδων!

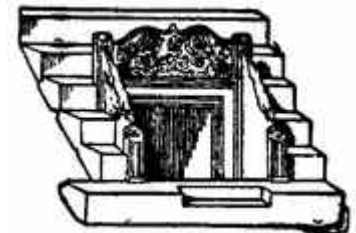
Ο ελλέβορος είναι το δηλητήριο που έριξαν οι πολεμιστές της Δελφικής Αμφικτυονίας στα νερά του Πλειστού και υπέταξαν, μετά από πολιορκία δέκα χρόνων, την Χρύσα.

Πολλοί ρήτορες έτρωγαν λίγο ελλέβορο για να τονώσουν τη μνήμη τους κατά τη διάρκεια της ομιλίας τους, με αποτέλεσμα αρκετοί απ' αυτούς να παθαίνουν δηλητηρίαση, γνωστή ως ελλεβορισμό.

[ΠΗΓΗ: Άσπρη Λέξη](#)

Επειδή όμως είχε και εμετικές ιδιότητες, τον χρησιμοποιούσαν και ως εμετικό. Όταν οι αρχαίοι έτρωγαν πολύ, μετά έτρωγαν ελλέβορο για να ξεράσουν και να ανακουφισθούν.

Το vomitorium (vomito = έμῶ, κάνω εμετό, ξερνῶ) είναι η έξοδος, η θύρα του αμφιθέατρου που εξεμούσε, ξερνούσε το πλήθος που έβγαινε ορμητικά μετά την λήξη των αγώνων. Η επιτυχής αυτή παρομοίωση ασφαλώς προϋποθέτει την ύπαρξη χώρου για τέτοια χρήση. Υποτίθεται ότι οι Ρωμαίοι γκουρμέ διέθεταν τέτοιους χώρους, κυριολεκτικά vomitoria (εμετήρια θα τα λέγαμε)*.

VOMITORIUM

*)There is an urban legend that a was a room used by ancient Romans to vomit during a feast so they could continue eating. This has no basis in fact. Rossami